

найбільша кількість, в справах не вистачає ініціативності та наполегливості, хоча такі підлітки і виконують всі в строк і здатні старанно працювати. У підлітків з низьким рівнем розвитку вольових якостей – 24,5%, яких найменша кількість, що вивчаються якості практично не розвинені.

Висновки. Підлітки починають користуватись прийомами саморегуляції, самозаборони, самодисципліни. Частина підлітків проявляє силу волі і наполегливість у оволодінні тільки в тих видах діяльності, які цікавлять їх. Сприятли розвитку вольових якостей можуть тренінгові заняття відповідної спрямованості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кузнєцов М.А. Вольова регуляція діяльності: основні закономірності, етапи і механізми / М.А. Кузнєцов // Вісник ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Психологія. – № 43. – Ч.1. – Х.: ХНПУ, 2012. – С. 110-128.
2. Фомин А.Я. Проблема развития воли. / А.Я. Фомин – М.: Лаборатория книги, 2012. – 104 с.

Маргарита Фоміна,

студентка 4 курсу

факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Наук. керівник: **О.С. Колпакчи,**

ст. викладач (БДПУ)

ПРОБЛЕМИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ У ДІТЕЙ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ

Актуальність дослідження. Сучасний період розвитку українського суспільства характеризується змінами, що охоплюють усі сфери людського життя. На тлі цих змін саме діти та підлітки перебувають у найтяжчому становищі внаслідок несформованості власної системи стійких моральних переконань, ціннісних орієнтацій, що нерідко викликають неадекватну реакцію на події оточуючими життя. Скрутне матеріальне становище переважної більшості сімей зумовлює погіршення внутрішньо-сімейних стосунків. Недоліки шкільного виховання призводять до збільшення кількості дітей та підлітків, чия поведінка виходить за межу моральних норм.

У вітчизняній науці першої половини ХХ століття девіантну поведінку досліджували такі видатні вчені, як В.М. Бехтерев, П.П. Блонський, Л.С. Виготський, С.Т. Шацький, А.С. Макаренко і багато інших.

Мета дослідження полягає в теоретичному розгляді проблеми девіантної поведінки у підлітків.

Сутність дослідження. Девіантна поведінка – система дій і вчинків людей, соціальних груп, що суперечать соціальним нормам або визнанням у суспільстві шаблонам і стандартам поведінки. В основі відхилень в поведінці переважно лежить конфлікт інтересів, цінностей, розбіжність потреб, деформація засобів їх задоволення, помилки виховання, життєві невдачі та прорахунки. У межах соціологічного підходу існує багатогранність в аналізі причин виникнення девіантної поведінки. Так,

концепція соціалізації (А. Коуен) заснована на твердженні, що девіантної поведінки люди навчаються в процесі засвоєння культури певної групи. Індивіди, соціалізація яких проходить у такому соціальному середовищі, де переважають та вважаються нормальними цінності, що сприяють девіації, стають носіями девіантної поведінки [1].

Автори теорії аномії М. Сімен, Р. Мертон вважають: якщо індивіди мають загальні цілі, але узаконені засоби для досягнення цих цілей доступні не всім повною мірою, або зовсім недосяжні для деяких соціальних груп, то в суспільстві слід очікувати високий рівень девіантної поведінки [3].

М.Г. Дмитрієв, В.Г. Белов та Ю.А. Парфенов розрізняють такі форми девіантної поведінки: агресивна та аутоагресивна (суїцидальна) поведінка; зловживання речовинами, що викликають стан зміненої психічної діяльності; порушення харчової поведінки; аномалії сексуальної поведінки; надцінні психологічні та психопатологічні захоплення; комунікативні девіації; аморальна поведінка; неестетична поведінка [2, с. 6]

Автори теорії соціального контролю Е. Дюркгейм і Ф. Най вважали, що за нормальних умов соціальної організації дії індивідів регулюються соціальними нормами і тому девіація майже відсутня. Але, за умов соціальної дезінтеграції, нормативний контроль стає слабшим, що відкриває можливість для реалізації девіантної поведінки. Були виокремлені чотири механізми соціального контролю, послаблення чи відсутність яких сприяють формуванню девіантної поведінки у членів суспільства:

– прямий контроль, який здійснюється ззовні за допомогою покарань;

– внутрішній контроль, заснований на інтериалізованих нормах та цінностях;

– побічний контроль, пов'язаний з ідентифікацією індивіда з родичами, товаришами тощо;

– контроль, заснований на широті можливостей застосування різних засобів досягнення цілей і вдоволення потреб.

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок, що девіантність – це відхилення від правильної лінії руху, відхилення від норми. Соціальна девіація є соціальним явищем, властивим для суспільних відносин, пов'язаним з відхиленнями поведінки людей від загальноприйнятих соціальних норм і властивим не лише окремим індивідам, але й соціальним групам, певним віковим категоріям, соціальним прошаркам суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гилинский Я.И. Социология девиантного поведения как специальная социологическая теория / Я.И. Гилинский // Социс. – 1991. – №4. – С. 23-27.

2. Дмитриев М.Г. Психолого-педагогическая диагностика делинкветного поведения у трудных подростков/ М.Г. Дмитриев, В.Г. Белов, А.Ю. Парфенов СПб.: ЗАО ПНИ, 2010г. – 316 с.

3. Іванова В.В. Причини та форми агресивної поведінки підлітків / В.В. Іванова // Практична психологія та соціальна робота. – 2000. – №5. – С. 14-16.